Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (AEÜSBED)
2025, Cilt 11, Sayı 2, Sayfa 634-652

Kök Değerler Eğitimi Açısından Ezop Masalları

Serdar BULUT
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
sbulut1299@gmail.com
ORCID: 0009-0003-2276-0916

Rukiye GÖGEN
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
rukiye@cumhuriyet.edu.tr
ORCID: 0000-0002-0725-4578

Araştırma Makalesi		DOI: 10.31592/aeusbed.1672737
Geliş Tarihi: 09.04.2025	Revize Tarihi: 08.07.2025	Kabul Tarihi: 28.07.2025

Atıf Bilgisi
Bulut, S. ve Gögen, R. (2025). Kök değerler eğitimi açısından ezop masalları. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 11*(2), 634-652.

ÖZ

Değer; bir toplumun kültürel, ahlaki, dinî, ekonomik, sosyal ve bilimsel açıdan önemsediği maddi ve manevi öğelerinin bütünüdür. Bir toplumun ayakta kalabilmesi bu değerlerin gelecek nesle sağlıklı bir şekilde aktarılabilmesiyle mümkündür. Bunun en güzel yolu ise eğitimdir. Toplumsal değerlere saygı duyan, ahlaki ve sosyal normlara uyan, sorumluluk bilinci gelişmiş, kültürel ve dinî değerlerine sahip çıkan, yaşadığı topluma değer katan, bireysel ve toplumsal sorumluluklarının farkında olan bireyler yetiştirebilmek bu eğitimin en önemli amaçlarındandır. Bu bağlamda çocuklara değer eğitimi verilirken masallar yaygın bir araç olarak kullanılmaktadır. Masalların basit ve anlaşılır bir dille yazılmış olmaları, değerlerin somut karakterler üzerinden anlatılması, eğlenceli ve dikkat çekici olması, çocukların hayal gücünün gelişmesine katkı sunması değerler eğitiminde masal kullanımını çok yaygın hâle getirmiştir. Son yıllarda ülkemizde değerler eğitimine verilen önem daha da artmış ve bu bağlamda Millî Eğitim Bakanlığı, öğretim programına on kök değeri dâhil etmiştir. Bu çalışma da Millî Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen on kök değerin Ezop masallarında ne derecede yer aldığını ortaya koymak amacıyla hazırlanmıştır. Doküman incelemesi yönteminin kullanıldığı bu araştırmada on dört Ezop Masalı incelenmiştir. Elde edilen verilerin analizinde içerik analizi yaklaşımı uygulanmıştır. Araştırmanın sonuçları değerlendirildiğinde Ezop masallarında en sık değinilen değerin, öz denetim olduğu görülmüştür. Dürüstlük, saygı, yardımseverlik, sabır ve sorumluluk ise Ezop masallarında yaygın olarak ele alınan diğer kök değerlerdir.
Anahtar Kelimeler: Değerler eğitimi, ezop, masal, çocuk.

Aesop's Fables In Terms Of Root Values Education

ABSTRACT

Value refers to the entirety of the material and spiritual elements that a society considers important in cultural, moral, religious, economic, social, and scientific terms. The survival of a society depends on the healthy transmission of these values to future generations. The most effective way to achieve this is through education. One of the main goals of education is to raise individuals who respect social values, adhere to moral and social norms, have a developed sense of responsibility, embrace their cultural and religious values, contribute positively to their society, and are aware of their individual and collective responsibilities.

In this context, fables are widely used as a tool in value education for children. The use of fables in value education has become very common because they are written in a simple and understandable language, present values through concrete characters, are entertaining and engaging, and contribute to the development of children's imagination. In recent years, the importance placed on value education in Turkey has increased significantly. Accordingly, the Ministry of National Education has included ten core values in the national curriculum. This study aims to reveal to what extent these ten core values identified by the Ministry of National Education are reflected in Aesop's fables. In this research, which used the document analysis method, fourteen Aesop's fables were examined. A content analysis approach was employed to analyze the data obtained. When the results of the study are evaluated, it is seen that the most frequently emphasized value in Aesop's fables is self-control. Other core values commonly addressed in Aesop's fables include honesty, respect, helpfulness, patience, and responsibility.
Keywords: Values education, aesop, fable, child.

Giriş

Kişilerin bir nesneye, insana, olaya ve duruma karşı gösterdiği hassasiyetler değer olarak tanımlanmaktadır. (Yaman, 2014). Türkçe Sözlük'e (2023) göre değer, "Bir şeyin kıymetinin belirlenmesine yardımcı olan soyut bir ölçüm, bir şeyin karşılığının verildiği anlam, kişinin belirli bir durum ya da olay karşısında derin bir anlayış ve içsel bir kavrayış hâlinde olduğu her şey" dir. Değerler, bireye veya topluma öğretilen ya da birey veya toplum tarafından öğrenilebilen kavramlardır. Yani, değer yargıları, insanların doğuştan sahip oldukları özellikler değildir. Devam edecek değer yargıları ise bireyin çevresinden ve deneyimlerinden edindikleri olgulardır. Değerlerin farklı toplumlarda farklı biçimler alması, her toplumun farklı bir şekilde değerlendirilmesini ayrıca onların zaman içinde sonradan öğrenildiğini açıkça ortaya koymaktadır. Toplum içinde nasıl davranılması gerektiği çevredeki yetişkin ve akranlar vasıtasıyla öğrenilir. Dolayısıyla değerler içselleştirilebilecek ve toplumun genel normlarıyla uyumlu hâle getirilebilecek bir eğitim süreci ürünüdür. Bu bağlamda değerlerin kazanılması, özellikle eğitim yoluyla sağlanacak bir durumdur (Aydın, 2010).

Değerler sadece ahlaki yargılardan oluşmamaktadır. Ahlaki değerlerin dışında geleneksel, tarihsel, kültürel, felsefi ve dinî değerler; nesnel, mantıki ve estetik değerleri de kapsamaktadır. Ahlaki değerler, insanların uymasının zorunlu kılındığı ve emretme özelliği olan yargılardan oluşurken ahlaki olmayan değerler ise bireysel tercihlerle alakalıdır (Kaymakcan ve Meydan, 2016). Toplumsal değerler ise bireyler tarafından doğru ve faydalı kabul edilen, toplumun genel çıkarlarını gözeten normlardan oluşmaktadır. Bu değerler, sosyal yaşamda düzenin sağlanmasında önemli bir rol oynadığı gibi aynı zamanda bireyleri bir araya getirme, sosyal dayanışmayı artırma ve toplumun sürekliliğini sağlama görevini sağlar (Kızıler ve Canikli, 2018).

Değerler eğitiminin amacı, bireylerin hem kişisel ve hem de toplumsal alanlarda yol gösterecek temel değerleri edinmelerini hedeflemektedir. Değerler eğitimi, bireylere evrensel değerleri benimseme, toplumsal düzeni ve kültürel aktarımı sağlama, bireyin kendisiyle ve çevresiyle barışık olması, bireysel ve toplumsal uyumu sağlama gibi değerleri kazandırmayı amaçlarken bir yandan da bireylerin ruhsal, zihinsel ve toplumsal gelişimlerine uygun şekilde kazanmaları için yol göstericidir. Değerler, bireylerin davranışlarının şekillenmesinde, karakter ve kişilik gelişimlerine büyük katkı sağlamaktadır (Aydın ve Akyol Gürler, 2014). Bu süreçte değerlerin eğitimle verilmesi büyük önem arz etmektedir. Değer öğretiminde toplumsal uyum için bireyin sosyalleştirilmesi, kültürel aktarımın sağlanması, toplumsal kalkınma için eğitim önemli bir işleve sahiptir (Kılınç, 2015).

İnsanların toplumsal yaşamda etik ve doğru davranış biçimlerini öğrenmelerini, aynı zamanda toplumsal düzen içinde uyumlu bir yaşam için gerekli olan değerleri kazandırma süreci olarak tanımlanan (Ulusoy ve Arslan, 2014) değer eğitiminde en etkili olan öğrenme modeli, sosyal öğrenmedir. Değerler, sosyal hayatta bizzat yaşanarak deneyimlenir. Çocuğun sosyal öğrenmeye ilk başladığı yer aile kurumudur. Temel değerlerin kazanılması sürecinde aile büyük bir rol sahibidir. Böylece aileyi model alma, onlarla özdeşim kurma ve anne babayı taklit ederek değerlerin yaşayarak öğrenme süreci başlar; içinde bulunan çevreden elde edilen bilgi ve deneyimlerle gelişir (Kaymakcan ve Meydan, 2016).

Aileden sonra değer eğitiminin kazandırılmasında devam eden ikinci kurum okullardır, eğiticiler bu süreçte değer edindirme noktasında büyük bir paya sahiptir. Çocuklara ve gençlere değerler eğitimini benimsetmek ve aşılamak için uygun değerleri oluşturmak ve bu değerleri davranış hâline getirmelerini sağlayacak uygun yolları bulmak gerekir. Bunun için uygun değerler, sözlü şekilde ifade edilmek yerine yaşamın bizzat içerisinde ve model olarak verilmelidir (Yaman, 2014). Bu ihtiyaçtan hareketle ülkemizde Millî Eğitim Bakanlığı, öğrencilere bazı davranış biçimlerinin ve eylemlerin kazandırılmasını amaçlayarak öğretim müfredatına on kök değeri dâhil etmiştir. (Millî Eğitim Bakanlığı, 2017). Bu değerler; adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverliktir.

Günümüzde değerler eğitimine gösterilen ilgi giderek artmakta ve özellikle masallar, çocukların değer eğitiminde önemli bir araç olarak kullanılmaktadır. Clark ve Clark'a göre "geniş çeşitlilikte ve fantastik yaratıkların yaşadığı, olağanüstü evrende geçen ve genellikle çeşitli mucizelerle ve harikalarla karşılaşan alçakgönüllü kahramanları içerisinde barındıran hayal gücünün sınırlarını zorlayan bir anlatım tarzını içeren düzyazı türü." olarak tanımlanan (Kaya, 2010) masallar, dil öğretiminde önemli bir yer teşkil etmektedir. Masallarda anlatılan iyilik, doğruluk gibi güzel olan değerler vurgulanırken çocuklar da bu ahlaki değerlere yönlendirilmiş olur. Ayrıca masallar çocuklara dinleme ve konuşma becerileri kazandırarak, kelime dağarcığının genişlemesine bağlı olayları anlama ve düşüncelerini ifade etmede kolaylık sağlayacaktır (Karatay, 2007).

Masalların muhtevası içerisinde yer alan ahlaki değerler, çocukların davranışlarının şekillenmesinde ve kişilik özelliklerinin gelişmesinde önemli bir yere sahiptir. Bu bakımdan bireyin kendini tanıması, toplum içinde uyumlu bir şekilde yaşaması, yaşama yön vermesi ve tutarlı davranmasını sağlamak amacıyla öğrenme ortamlarının düzenli bir şekilde oluşturulmasında değerler eğitiminin büyük bir öneme sahip olduğu görülmektedir (Sapasağlam, 2020). Bu noktada değerler eğitiminin amacı, insandaki iyi özellikleri ortaya çıkarmak, toplumun beraberliği için toplumun tamamı tarafından kabul edilmiş kuralları korumak ve bunun devamını sağlamaktır (Turan ve Ulusoy, 2019).

Toplumun sahip olduğu değerlerin aktarılmasında masalların öneminden hareketle bu çalışmada Ezop Masalları kök değerler açısından incelenmiştir. Araştırmada, bireylerin masallarda yer alan millî, manevi, ahlaki değerler ile evrensel değerleri belirlemesi amacıyla "Mavisel Yener'in (eserin basım yılı) Ezop Masalları adlı eserinde bulunan masallar, hangi kök değerleri ortaya koymaktadır?" sorusu araştırmanın problem cümlesini teşkil etmektedir.

Ezop Masalları'na bakıldığında öğüt niteliği taşıyan hayvan masallarından oluştuğu dikkati çekmektedir. Ezop Masalları'nda alegorik anlatımdan faydalanarak ahlaki ve evrensel değerler aktarılmaya çalışılmıştır. Masallarda hayvanlar aracılığıyla alegorik ifadelerle hayvanların bile iyilik gördükleri kimselere kötülük etmedikleri, daha çok faydalı olmaya çabaladıkları vurgulanmıştır. Bu bağlamda masalların değerler eğitiminin verilmesinde önemli bir yer teşkil edeceği düşünülmektedir.

Fabl türünün öncü ismi olan Ezop, toplumun hafızasında yer etmiş olan eski anlatıların yanı sıra, kendi yaşam serüvenleri ve izlenimlerini de masallarında anlatan bir halk ozanıdır. Ezop masallarına benzeyen birçok masal daha sonraki dönemlerde toplum içerisindeki anlatıcılar tarafından Ezop' un masallarına eklenmiştir (Çelgin, 1990). Ezop Masalları, Demetrios Phalereus, tarafından ilk kez Milattan önce 300 civarında derlenmiş ve kayda geçirilmiştir. Milattan sonra 100 civarında ise Babrios adlı bir yazar tarafından ikinci kez 10 kitap şeklinde yeniden hazırlanarak derlenip yazılmıştır. Ezop'un masalları, sadece Yunan dilinde değil; aynı zamanda Roma Edebiyatında da büyük beğeniyle karşılanmıştır. Özellikle Augustus ve Quintilianus gibi önemli yazarlar Ezop'un masalları çok beğenmiş ve bu masalların mutlaka Latinceye aktarılmasını belirtmişlerdir. Masalları ilk kez Latinceye çeviren kişi ise Phaedrus olmuştur. Ezop masalları, nesir şeklinde XIV. yüzyılda Planudes tarafından ortaya konulmuştur (Phaedrus, 2000).

Son zamanlarda Ezop masallarını ayrıntılı olarak arşivleyen isimler Emile Chambry, Ben Edwin Perry ve Laura Gibbs'tir. Laura Gibbs, 2002 yılında Oxford Üniversitesi için İngilizce olarak masalları derlemiştir. Emile Chambry ise 1927'de Paris'te yayımlanan kitabında, 358 masalı alfabetik sıraya göre düzenlemiştir. Bu masalların 351 tanesinin mensur, 7 tanesinin ise manzum olduğunu ifade etmiştir. Kitabının ön sözünde ise aynı masalların başka kaynaklarda farklı şekillerine rastladığını ve en özgün olanlarını seçtiğini belirtmiştir. Seçim yaparken hangi kaynaktan aldığını ve dil ya da tarih temelli ölçütlere göre seçim yaptığını detaylı olarak anlatmıştır (İnal, 2024).

Elçin (2005), masalların insanlara eğlenceli vakit geçirmek amacıyla anlatılmasının dışında iyi davranış kazandırma düşüncesi ile kendine has bir üslupla anlatıldığını belirtmektedir. Bayatlı (2009) ise masalların temel yapısının, kahramanların büyük zorluklar ve tehlikelerle karşılaştıktan sonra amacına ulaşmaları üzerine kurulu olduğunu belirtmiştir. Bu masallarda kahramanlar, çok çeşitli

imtihanlarla sınanırken sonunda zafer kazanır; kötü karakterler ise hak ettikleri cezaya çarptırılırlar. Masalların bir anlatı olmadığını aynı zamanda öğretici bir yön taşıdığını vurgular. Masallar, dinleyicilere iyiliği teşvik ederken bir yandan da dinleyicileri kötülükten uzak durmaya yönlendirir. Bu kapsamda masallar her zaman doğruyu ve iyiyi savunur. Çünkü masallar, içinde bulunduğu toplumun kültür ve değer yargılarını taşımaktadır.

Mavisel Yener, çocuk edebiyatı alanına masal, öykü, çocuk oyunları, şiir, roman gibi çocuk alan yazınına birçok türde katkı sağlamıştır. Çocuk kitapları yazarı olan Yener, asırlarca sözlü gelenekten beslenip günümüze gelen Ezop masallarını, manzum hikâye şeklinde ele alarak anlatmaktadır. Yener'in ele aldığı Ezop masallarında yer alan değerlerin, değer öğretiminde önem teşkil etmesi açısından bahsi geçen masallar, Millî Eğitim Bakanlığının belirlediği ve öğrencilere kazandırılması hedeflenen on kök değere göre incelenmiştir.

Literatürde araştırmaya başlamadan önce masallar üzerine yapılan değerler eğitimi ile ilgili çalışmalar incelenmiş ve incelenen eser üzerine çalışma yapılmadığı gözlenmiştir. Mavisel Yener tarafından anlatılan bu masallar, değer eğitimi amacıyla incelenmesi sebebiyle bu konuda ilk araştırma örneği oluşturacaktır.

Bu araştırmanın hedefi Tudem Yayınları tarafından *Sen de Oku Klasikler* serisi olarak yayınlanan ve Mavisel Yener tarafından masal ve şiir türü birleştirerek yeniden anlatılan *Ezop Masalları* adlı eserin içinde yer alan on dört masalda, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından öğrencilere kazandırılması amaçlanan ulusal, kültürel ve evrensel on temel değerin tespitini araştırmak ve değer öğretiminde önemini vurgulamaktır. Araştırmanın alt problemleri ise şunlardır:

1. İncelenen masallarda en çok hangi kök değere yer verilmiştir?
2. İncelenen masallarda daha az yer verilen kök değerler nelerdir?

Yöntem

Bu çalışmada, Mavisel Yener'in manzum hikâye şeklinde ele aldığı on dört Ezop Masalları, Millî Eğitim Bakanlığının öğretim programına dâhil ettiği on temel değerin ne derecede yer aldığını ortaya koymak amaçlanmıştır. Doküman incelemesi yönteminin kullanıldığı bu araştırmada on dört Ezop Masalı incelenmiştir. Elde edilen verilerin analizinde içerik analizi yaklaşımı uygulanmıştır.

Araştırma Modeli

Araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Doküman analizi yöntemi ile çalışmada araştırılmak istenen değerlerle ilgili yazılı anlatımlar dikkatli bir biçimde gözden geçirilmiş ve bu materyallerde yer alan bilgiler ayrıntılı olarak incelenmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Araştırma konusuyla ilgili makale, tez, kitap gibi yazılı materyallere ulaşılmaya çalışılmıştır. Araştırmada, hedeflenen değerler ile ilgili yazılı materyaller incelenmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın evrenini Ezop Masalları oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Mavisel Yener'in anlattığı 14 masaldan oluşan Ezop Masalları teşkil etmektedir. Eserde işlenen 14 masal şunlardır (Yener, 2024):

1. Tilkiyle Üzüm Salkımı,
2. Geyikle Aslan,
3. Kaçak Kuzgun,
4. Aslanla Fare,
5. Farelerle Kediler,
6. Karıncayla Ağustos Böceği,

7. Aslan Postu Giyen Eşek,
8. Altın Yumurta Yumurtlayan Tavuk,
9. Yüzen Çocuk,
10. Maymunla Balıkçılar,
11. Maymunla Deve,
12. Şakacı Çoban,
13. Kaplumbağayla Kartal,
14. Kargayla Tilki.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada, masallarda yer alan değerler içerik analizi ile tespit edilmiştir. İçerik analizinin temel amacı araştırma kapsamında toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır (Yıldırım-Şimşek, 2005). İçerik analizi yapılırken Mavisel Yener'in anlattığı Ezop masallarındaki kök değerler belirlenip sayısal verilerin ortaya konulması amaçlanmıştır (Karasar, 2018).

Geçerlik ve Güvenirlik

Geçerlik ve güvenirlik için Millî Eğitim Bakanlığının evrensel değer listesi temel alınmış, kitap iki araştırmacı tarafından iki kez okunarak temalar belirlenmiştir. Kitap incelenirken belirlenen temalarla ilişkili kodlar frekans analizi sonucu ele alınmıştır. Sözlü ifadeler ve davranışlar dikkate alınarak *f=35* kök değer belirlenmiştir. İki yüksek lisans öğrencisine okutularak görüş alınmıştır. Yüksek lisans öğrencileri, belirlenen kök değerler üzerinden *f=28* ortak, *f=7* ise mesajı taşımadığı yönünde değerlendirilmiştir. Miles ve Huberman (1994) güvenirlik formülüne göre;

Miles ve Huberman Güvenirlik Formülü = Görüş / (Görüş + Görüş Ayrılığı)

= 35 / (35 + 7)

= 0,83

Ayrıca, belirlenen kodlar iki uzmana da sunulmuş; uzmanlar *f=33* değeri onaylarken *f=5*'inin amaca uygun olmadığını belirtmiştir. Miles ve Huberman (1994) güvenirlik formülüne göre;

= 35 / (35 + 5)

= 0,87

Her iki analiz sonucunda, araştırmacılar ile yüksek lisans öğrencileri arasında %83, uzmanlar ile %87 oranında uzlaşma sağlanmıştır. Miles ve Huberman'ın (1994) güvenirlik formülüne göre, %70'in üzerindeki oranlar güvenirlik açısından yeterlidir. Uzman ve yüksek lisans öğrencilerinden alınan görüşler doğrultusunda, amaç dışı olduğu düşünülen *f=7* veri çalışma dışı bırakılmış; ortak görüşle belirlenen *f=28* kök değer ise analize dâhil edilmiştir.

Araştırma Etiği

Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde on dört Ezop Masalı incelenmiştir. Bu bölümde her bir masalın konusu ve iletisi ile ilgili kısa bilgilere yer verilmiş, ardından masalda geçen kök değerlerin yüzdelik oranları tablolar hâlinde sunulmuştur. Ayrıca masalda geçen değerlerle ilgili metinler, sayfa numarası ile birlikte aktarılmıştır.

Tilkiyle Üzüm Salkımı

Masalın Konusu: Bir tilkinin asmadaki olgun üzümleri yemek istemesiyle başlar. Ancak üzümler çok yüksekte olduğu için tilki ne kadar zıplasa da onlara ulaşamaz. Sonunda tilki üzümleri alamayınca, "Zaten üzümler daha olgunlaşmamış." (s.8) diyerek kendi başarısızlığını örtmeye çalışması ile masal biter.

Masalın İletisi: Kendi başarısızlığımızı görmeyip elde edemediğimizi kötülememek gerekir.

Tablo 1
Tilkiyle Üzüm Salkımı Masalının Frekans Değerleri ve Yüzdelik Oranları

Kök Değerler		**f**	**%**
Dürüstlük	1	1	5,56
Öz Denetim	1	1	5,56
Toplam	2	2	11,12

Tablo 1' e göre *Tilkiyle Üzüm Salkımı* masalında 1 defa yüzde 5,56 oranla dürüstlük ve yine 1 defa yüzde 5,56 oranla öz denetim değeri bulunmaktadır. Diğer kök değerlere dair bulgulara rastlanmamıştır. Dürüstlük ve öz denetim değeri metinde şu şekilde işlenmiştir:

> "Tilki bir türlü başaramamış. Salkımları yakalayamamış. Tek üzüm bile koparamamış. Oradan uzaklaşırken tıpış tıpış, söylenip durmuş: 'Amaaaan… Üzümler zaten daha olgunlaşmamış.'" (s. 8).

Tilki başarısızlığını kabul etmek yerine üzümleri kötüleyerek dürüst davranmamış ve "zaten üzümler daha olgunlaşmamış" diyerek başarısızlığını örtmeye çalışarak öz denetim eksikliğini ortaya koymuştur. Böylece dürüst davranmama ve öz denetim eksikliği üzerinden bu değerler üzerine olumlu yaklaşım sağlanmaya çalışılmıştır.

Geyikle Aslan

Masalın Konusu: Bir geyiğin pınarda su içerken sudaki yansımasını görmesi, boynuzlarının görkemi ile övünürken bacaklarının ince olduğu için de üzüntüye kapılmasıdır. Masalda bir aslan ortaya çıkar ve geyiğin peşine düşer. Geyik hızla koşarak aslandan uzaklaşmayı başarır. Ancak sık ağaçların olduğu yerde boynuzları dallara takılır ve aslan tarafından yakalanır. Geyik çok güvendiği boynuzları yüzünden yakalanmış, beğenmediği ince bacakları sayesinde aslandan uzaklaşmıştır.

Masalın İletisi: Dış görünüşe aldanmamayı, her şeyin değerini bilmenin önemi anlatılmaktadır.

Tablo 2
Geyikle Aslan Masalının Frekans Değerleri ve Yüzdelik Oranları

Kök Değerler		**f**	**%**
Öz Denetim	1	1	5,56
Saygı	1	1	5,56
Toplam	2	2	11,12

Tablo 2'ye göre *Geyikle Aslan* masalında 1 defa yüzde 5,56 oranla öz denetim, 1 defa yüzde 5,56 oranla saygı değerine yer verilmiştir. Bunun dışındaki sekiz değere dair herhangi bir bulgu masalda yer almamaktadır. Metinde öz denetim ve saygı değeri geyiğin şu sözleri ile verilmiştir:

> "Geyik şu sözleri bırakmış bu masalı okuyana: "Anlat dosta, düşmana. Geyik çok güveniyordu boynuzlarına. Fakat onlar yüzünden yakalandı aslana. Ne kadar ince olsalar da bacakları taşıdı geyiği uzaklara. Aklın varsa, her güzeli dostun sanma. Çirkini suçlama. Güçlü görünene aldanma. Kendini kandırma" (s.12).

Geyik, bacaklarını küçümsemesi noktasında öz denetim ve öz saygı anlamında sorun yaşamaktadır. Masallar üzerine kurulu olan olumlu ve olumsuz davranışlar üzerinden öz denetim ve saygı değeri ortaya konmaya çalışmıştır.

Kaçak Kuzgun

Masalın Konusu: Adamın biri kuzgun yakalamış ve ayağına ip bağlayıp çocuğuna vermiş büyütsün diye. Bu kuzgunun insanlardan sıkılıp bir yolunu bularak kaçması fakat ayağındaki ipten dolayı çalılara dolanması ve kurtulamaması sonucu pişmanlık yaşadığı anlatılır. Kuzgun küçük sıkıntılardan kaçayım derken daha büyük problemle karşılaşıp çalılara takılıp kalmıştır.

Masalın İletisi: Küçük sıkıntılara dayanamayan insanların kurtulmaya çalışırken daha büyük sıkıntılara maruz kalmasıdır.

Tablo 3
Kaçak Kuzgun Masalının Frekans Değerleri ve Yüzdelik Oranları

Kök Değerler		**f**	**%**
Öz Denetim	1	1	5,56
Sorumluluk	1	1	5,56
Toplam	2	2	11,12

Tablo 3'e göre *Kaçak Kuzgun* masalında 1 defa yüzde 5,56 oranla öz denetim, 1 defa yüzde 5,56 oranla sorumluluk değerine yer verilmiştir. Bunun dışındaki değere dair herhangi bir bulguya rastlanmamıştır. Metinde sorumluluk değerine aşağıdaki şekilde yer verilmiştir:

> "Adamın biri, kuzgun yakalamış. Ayağını iple bağlamış. Besleyip büyütsün diye onu çocuğa bırakmış." (s. 13).

Öz denetim değeri ise kuzgunun şu sözleriyle verilmektedir:

> "Ah, ben çok zor durumdayım. Neden sevildiğim yerden ayrıldım? Keşke insanlarla kalsaydım. Küçük sıkıntılardan kaçayım derken şu çalılara takılıp kaldım. Olacakları bilseydim, insanlardan kurtulmaya çalışmazdım." (s. 16).

Adamın kuzgunu yakalayıp besleyip büyütmesi için çocuğa vermesi, sorumluluk değerini ortaya koymaktadır. Kuzgunun insanlardan sıkılıp kaçması, kendi özgürlüğünü araması ise öz denetimi gösterir. Ancak ayağındaki ipi çıkarmamış olması başına daha büyük bir sorun açması da öz denetim zayıflığını gösterir.

Aslanla Fare

Masalın Konusu: Bir gün bir fare, uyuyan aslanın üzerine düşmesiyle aslan tarafından yakalanır. Fare, aslandan kendisini bırakmasını ister ve bu iyiliğinin karşılıksız kalmayacağını söyleyerek serbest kalır. Avcıların kurduğu tuzağa aslanın düşmesi ve farenin sözünde durarak keskin dişleriyle ipleri kemirerek aslanı kurtarması anlatılır. Fare, aslanın yaptığı iyiliğin karşılığını verir.

Masalın İletisi: Küçücük bir iyiliğin bile bir gün büyük bir karşılık bulabileceği ve yerini küçümsememek anlatılır.

Tablo 4
Aslanla Fare Masalının Frekans Değerleri ve Yüzdelik Oranları

Kök Değerler		**f**	**%**
Dürüstlük	1	1	5,56
Yardımseverlik	1	1	5,56
Toplam	2	2	11,12

Tablo 4'e göre *Aslanla Fare* masalında 1 defa yüzde 5,56 dürüstlük, 1 defa yüzde 5,56 oranla yardımseverlik değerine yer verilmiştir. Yardımseverlik değeri metinde şu şekilde ele alınmıştır:

> "Aslanı duyup yanına gitmiş fare. Başlamış ipi kemirmeye. Kurtarmış onu böyle." (s. 20).

Dürüstlük değeri ise farenin şu sözleri ile verilmiştir:

> "İnanmadım söylediklerime. İhtiyacın oldu işte, minik bir fareye. Söz vermiştim, iyiliğin karşılığını vereceğime." (s.20).

Fare, aslanın kendine yaptığı iyiliğe karşılık dürüst şekilde hareket ederek aslanın zor durumda olduğunda ipleri kemirerek onu kurtarması yardımseverlik değerini sergilemektedir.

Farelerle Kediler

Masalın Konusu: Fareler, kedilere karşı sürekli yenilmelerinin sebebini, başlarında bir lider olmamasına bağlar. Bunun üzerine lider seçilen fareler farklı görünmek için boynuzlar takarlar ve bir gün kedilerle karşılaşırlar. Diğer fareler deliklere kaçarak kurtulurken lider fareler boynuzları nedeniyle deliklere sığmazlar ve kedilere yakalanırlar.

Masalın İletisi: Kibirliliğin ve gereksiz gösterişin zararı anlatılır.

Tablo 5
Farelerle Kediler Masalının Frekans Değerleri ve Yüzdelik Oranları

Kök Değerler		**f**	**%**
Öz Denetim	1	1	5,56
Toplam	1	1	5,56

Tablo 5'e göre *Farelerle Kediler* masalında 1 defa yüzde 5,56 oranla öz denetim değerine yer verilmiştir. Bunun dışındaki değerlere dair herhangi bir bulgu masalda yer almamaktadır. Masalda özdenetim değeri ile ilgili ifadelere aşağıda yer verilmiştir:

> "Liderler, üstün görünmek için başlarına boynuzlar takmışlar. Giyinip kuşanmışlar. Ortalarda kibirle dolaşmışlar. Bir gün, kedilerle yine savaşmışlar. Fakat hemen dağılıp savrulmuşlar. Diğer fareler deliklere girmişler. Başlarındaki boynuzlar yüzünden, liderler deliklere sığmamışlar. Kedilerin elinde oyuncak olmuşlar. Kibirliler işte böyle yanılırlar." (s.24).

Lider farelein, gösteriş için boynuz takmaları, kibirli olduklarını ve öz denetim eksikliğini gösterir. Masalda olumsuz örnek üzerinden tevazu sahibi olmayı ve gösterişten uzak kalınması gerektiği vurgulanmıştır.

Karıncayla Ağustos Böceği

Masalın Konusu: Yaz boyunca karınca kış için yiyecek ve barınak hazırlığı yaparken ağustos böceği sadece eğlenip vakit geçirir. Kış geldiğinde ağustos böceği hazırlıksız olduğu için zor durumda kalır ve karıncadan yardım ister. Ancak karınca onun bu sorumsuzluğundan dolayı onu eleştirir.

Masalın İletisi: Çalışkanlık ve planlı olmak, zorluklara karşı hazırlıklı olmayı sağlar. Tembellik ise insanı zor durumda bırakır.

Tablo 6
Karıncayla Ağustos Böceği Masalının Frekans Değerleri ve Yüzdelik Oranları

Kök Değerler		**f**	**%**
Öz Denetim	1	1	5,56

Sabır	1	1	5,56
Sorumluluk	1	1	5,56
Toplam	3	3	18,68

Tablo 6'ya göre *Karıncayla Ağustos Böceği* masalında 1 defa yüzde 5,56 oranla öz denetim, 1 defa yüzde 5,56 oranla sabır, 1 defa yüzde 5,56 oranla sorumluluk değerine yer verilmiştir. Bu masalda toplamda üç değer yer almaktadır. Karınca üzerinden işlenen sabır değerine metinde şu ifadelerle yer verilmiştir:

> "Karınca ise, çalışkan biriymiş. Toplamış, taşımış, dizmiş… Kış için yiyecek biriktirmiş" (s. 25).

Öz denetim ve sorumluluk değerine ise karıncanın şu sözleri ile değinilmiştir:

> "İşin gücün lay lay… Ninanay, şinanay… Yaz boyunca öttün car car. Benimle ettin alay. Yiyecek doluydu dağlar, bayırlar, dallar. Aklı olan biraz toplar. Onları kışa saklar. Geleceği düşünmeden yaşayanlar, işte böyle yakınırlar." (s. 28).

Masalda karıncanın yaz boyunca çalışması hem sabırlı hem de sorumluluk sahibi olduğunun göstergesidir. Karınca yaz boyunca eğlenmek yerine kışa hazırlık yaparak öz denetimli bir şekilde hareket etmiştir.

Aslan Postu Giyen Eşek

Masalın Konusu: Bir gün bir eşek, aslan postu giyerek etrafta dolaşmaya başlar. Diğer hayvanları korkuturken karşısına bir tilki çıkar. Tilkiyi korkutmak ister ancak anırmaya başlayınca tilki onun eşek olduğunu anlar.

Masalın İletisi: Kişinin kendisi gibi davranmasının önemi ve kibirli olmanın kötü yanı anlatılır.

Tablo 7
Aslan Postu Giyen Eşek Masalının Frekans Değerleri ve Yüzdelik Oranları

Kök Değerler		**f**	**%**
Dürüstlük	1	1	5,56
Saygı	1	1	5,56
Toplam	2	2	11,12

Tablo 7'ye göre *Aslan Postu Giyen Eşek* masalında 1 defa yüzde 5,56 oranla dürüstlük, 1 defa yüzde 5,56 oranla saygı değerine yer verilmiştir. Bunun dışındaki sekiz değere dair herhangi bir bulgu masalda yer almamaktadır. Metinde dürüstlük değerine şu sözlerle vurgu yapılmıştır :

> "Seni gidi seni. Her şey açığa çıktı şimdi. Sesini duymam yetti. Eşeksin sen besbelli. Aslan postu giymek iyi fikir değildi. Bırak başkaları gibi görünmeyi. Ol her zaman kendin gibi. Yalanlar kalmaz gizli. Dürüst olmak en iyisi." (s.32).

Saygı değeri ise metinde eşeğin yaptığı saygısızlık üzerinden şu şekilde verilmiştir:

> Bir gün karşısına çıktı yaşlı bir tilki. Eşek onu korkutmak istedi. Birden sesini yükseltti: "Ai ai ai… Ai ai ai…" (s.30).

Eşek, aslan postu giyerek dürüst davranış sergilememiştir. Eşek, diğer hayvanları korkutarak üstünlük taslamaya çalışarak da kibirlenmiş ve saygısızca hareket etmiştir.

Altın Yumurta Yumurtlayan Tavuk

Masalın Konusu: Geçimini tavuklarının yumurtalarını satarak sağlayan bir köylüye, komşusu bir tavuk hediye eder. Bu tavuğun altın yumurta yumurtladığını fark eden köylü, giderek zenginleşir. Ancak bu kişinin, daha fazla altın elde etmek hırsı ile tavuğu kesmesiyle hem altından hem de tavuktan olur.

Masalın İletisi: Açgözlü insanların daha çok hak kazanmak uğruna sahip oldukları şeyleri bile kaybetmeleri anlatılır.

Tablo 8
Altın Yumurta Yumurtlayan Tavuk Masalının Frekans Değerleri ve Yüzdelik Oranları

Kök Değerler		**f**	**%**
Öz Denetim	1	1	5,56
Sabır	1	1	5,56
Toplam	2	2	11,12

Tablo 8'e göre *Altın Yumurta Yumurtlayan Tavuk* masalında 1 defa yüzde 5,56 oranla öz denetim, 1 defa yüzde 5,56 oranla sabır değeri yer almaktadır. Bunun dışındaki değerlere dair masalda herhangi bir bulguya rastlanmamıştır. Metinde sabır ve öz denetim değeri şu şekilde ifade edilmiştir:

> "Köylü gün geçtikçe zenginleşmiş. Altınları çoğaldıkça daha fazlasını istemiş. "Tavuğun içindeki altın yumurtaların hepsini alayım." demiş. Tavuğu kesip karnını yarmış. Fakat tavuğun karnında sadece buğday taneleri varmış. Açgözlü köylü, hatasını anlamış. Yaptığına pişman olmuş ama iş işten geçmiş. Hırs ve açgözlülüğün kötü bir şey olduğunu öğrenmiş." (s. 36).

Masaldaki köylüyü temsil eden kişinin, hırsına yenik düşerek öz denetim eksikliğine bağlı olarak tavuğu kesmesi sabırsız davranışını da ortaya koymuştur.

Yüzen Çocuk

Masalın Konusu: Bu masal, bir çocuğun nehirde boğulma tehlikesi yaşarken yardım istemesi ve yardım eden kişinin önce onu azarlaması üzerine anlamlı bir cevapla sona eriyor: "Beni önce kurtar, sonra azarlarsın."

Masalın İletisi: Masalda kendi akılsızlıklarının kurbanı olan insanları azarlamak yerine kurtarmak gerektiği anlatılmıştır.

Tablo 9
Yüzen Çocuk Masalının Frekans Değerleri ve Yüzdelik Oranları

Kök Değerler		**f**	**%**
Yardımseverlik	1	1	5,56
Toplam	1	1	5,56

Tablo 9'a göre *Yüzen Çocuk* masalında 1 defa yüzde 5,56 oranla yardımseverlik değerine yer verilmiştir. Metinde yardımseverlik değeri şu şekilde işlenmiştir:

> Oradan geçen bir adamdan yardım istedi. Adam ona gürledi: "Bu nehre hiç girilir mi? yaptığın çok tehlikeli." Çocuk yine seslendi adama: "Konuşacağına, kurtarsana beni amca. Sonra suçlayıp azarla!" (s. 40).

Masalın temel mesajı yardımseverliktir. Zor durumda olan birine yardım etmek, insanlığımızın görevidir ve bu değer masalın ana temasını oluşturmaktadır.

Maymunla Balıkçılar

Masalın Konusu: Maymun, balıkçıların işlerini kolay sanarak taklit etmeye çalışır ancak hiçbir bilgi ve becerisi olmadığı için kendini ağlara dolanmış hâlde bulur. Öylece bağlıyken "Balık avlamayı bilmezken balıkçıları taklit etmek ne büyük aptallıkmış." diye söylenir.

Masalın İletisi: Bilmediğimiz işlere kalkıştığımızda başımızın belaya gireceğidir.

Tablo 10
Maymunla Balıkçılar Masalının Frekans Değerleri ve Yüzdelik Oranları

Kök Değerler		**f**	**%**
Dürüstlük	1	1	5,56
Öz Denetim	1	1	5,56
Toplam	2	2	11,12

Tablo 10'a göre *Maymunla Balıkçılar* masalında 1 defa yüzde 5,56 oranla öz denetim, 1 defa yüzde 5,56 oranla dürüstlük değerine yer verilmiştir. Bunun dışındaki sekiz değere dair herhangi bir bulgu masalda yer almamaktadır. Metinde dürüstlük ve öz denetim değeri aşağıdaki ifadelerle dile getirilmiştir:

> Balıkçılar yemeğe gittiğinde, maymun ağların yanına gitmiş hop diye. Başlamış elinde evirip çevirmeye. Ağı ırmağa atmayı denediğinde, ipleri dolaştırmış eline beline. Kurtulmaya çalışmış beceriksizce. Bulaştırmış işi yüzüne gözüne. Geçmiş aklından şu düşünce: "Ağ atmayı kolay zannetmeseydim keşke. Bundan böyle karışmam bilmediğim işlere." (s. 44).

Maymunun olay sırasında kendi davranışını sorgulaması ve hatasını fark etmesi, öz denetim değerini gösterir. Ayrıca maymunun, yaptığı kusuru kabul etmesi dürüstlüğünü yansıtır. Hatasını itiraf etmesi dürüst bir davranıştır.

Maymunla Deve

Masalın Konusu: Deve, maymunu kıskanarak onun gibi dans etmeye çalışır ancak bu konuda yetenekli olmadığı için başarısız olur ve gülünç duruma düşer.

Masalın İletisi: Başkalarını kıskanarak düşünmeden taklit etmek yerine, kendi yeteneğimizi fark edip ona uygun davranmalıyız.

Tablo 11
Maymunla Deve Masalının Frekans Değerleri ve Yüzdelik Oranları

Kök Değerler		**f**	**%**
Saygı	1	1	5,56
Öz Denetim	1	1	5,56
Toplam	2	2	11,12

Tablo 11'e göre *Maymunla Deve* masalında 1 defa yüzde 5,56 oranla öz denetim, 1 defa yüzde 5,56 oranla saygı değerine yer verilmiştir. Metinde saygı ve öz denetim değeri şu şekilde geçmektedir:

> "Maymun kalkmış oynamış. Herkes onu alkışlamış (s. 45). Deve maymuna bakmış. Maymunun alkışlanmasını kıskanmış. "Ben de oynarım." Demiş. Salınmış da salınmış… Bol tüylü kuyruğunu savurmuş. Dansına başlamış. Herkes onun şaka yaptığını sanmış." (s. 46).

Hayvanlar toplantısında maymunun yeteneğiyle hayranlık toplaması ve devenin kıskançlıktan onu taklit etmeye çalışması üzerine kurulu bu masalda, maymunun yeteneğinin görülmesi ve

alkışlanması saygının göstergesiyken devenin kıskançlıkla hareket etmesi öz denetim eksikliğini gösterir.

Şakacı Çoban

Masalın Konusu: Çoban, eğlenmek için kurtların saldırısına uğradığı yalanını söyleyerek köylüleri kandırır. Birkaç kez aynı yalanı tekrarlar. Ancak gerçek bir tehlike ortaya çıktığında kimse ona inanmaz ve bu durum da kötü sonuçlara yol açar.

Masalın İletisi: Dürüstlüğün kesintiye uğraması ve güvenin bir kez kaybedildiğinde geri kazanılmasının ne kadar zor olduğunu anlatır.

Tablo 12
Şakacı Çoban Masalının Frekans Değerleri ve Yüzdelik Oranları

Kök Değerler		**f**	**%**
Öz Denetim	1	1	5,56
Dürüstlük	1	1	5,56
Saygı	1	1	5,56
Yardımseverlik	1	1	5,56
Toplam	4	4	22,24

Tablo 12'ye göre *Şakacı Çoban* masalında 1 defa yüzde 5,56 oranla dürüstlük, 1 defa yüzde 5,56 oranla öz denetim, 1 defa yüzde 5,56 oranla saygı, 1 defa yüzde 5,56 oranla yardımseverlik değerine yer verilmiştir. Masalda toplamda dört değer işlenmiştir. Masalda dürüstlük değeri çobanın birkaç kez şu şekilde yalan söylemesiyle işlenmiştir:

> "İmdat! İmdat! Kurt geldi, koyunlara saldırdı! Yetişin köy halkı." (s. 49).

Metinde yardımseverlik değeri şu şekilde geçmektedir:

> "Köylüler, çobanın yardımına koşmuşlar. Her tarafa bakınmışlar. Kurt falan görememişler. Epeyce şaşırmışlar." (s. 50).

Metinde saygı değeri ise çobanın yaptığı saygısız konuşma şeklinde işlenmiştir:

> "Çoban, kendini tutamayıp gülmüş o sırada, göbeğini hoplata hoplata. Demiş ki: "Yaptım size şaka." (s. 50).

Öz denetim değeri ise şu sözlerle ortaya konmuştur:

> "Çobanın canı sıkıldıkça, aynı şakayı tekrarlamış. Her defasında köylüleri kandırmış. Zaman geçmiş hızla." (s. 50).

Yalan söylemenin kötü sonuçlarını ve güvenin sarsılmasını vurgulayan bu masalda, en temel değer dürüstlüktür. Dürüstlüğün insan hayatındaki önemi ve yalanın ne kadar büyük bir zarara yol açabileceği vurgulanmıştır. Masalda çobanın eğlenmek uğruna yalan söylemesi öz denetimin olmadığının kanıtıdır. Çoban, köylülerin iyi niyetini ve dostluğunu da suistimal ederek onlara saygısızlık yapmıştır. Ayrıca çoban, sürüden sorumlu bir kişi olarak ciddi davranması gerekirken sorumsuzca hareket etmiş ve kötü sonuçlarla karşılaşılmıştır. Köylülerin ise çobanın yardım çağrılarına koşması yardımseverlik değerini gösterir. Ancak yalanlar bu yardımseverliği suistimal etmiş ve güven kaybına yol açmıştır.

Kaplumbağa ile Kartal

Masalın Konusu: Kaplumbağa, kartalın uçma yeteneğine özenir ve kendi özelliklerine uygun olmayan bir şey istemekte ısrar eder. Kartalın uyarılarını dinlememesi, kaplumbağanın kötü bir sonla karşılaşmasına neden olur.

Masalın İletisi: Kendi sınırlarınızı bilin ve bilge kişilerin uyarılarını dikkate alın. Aksi takdirde, kötü sonuçlarla karşılaşabilirsiniz.

Tablo 13
Kaplumbağa ile Kartal Masalının Frekans Değerleri ve Yüzdelik Oranları

Kök Değerler		**f**	**%**
Öz Denetim	1	1	5,56
Sevgi	1	1	5,56
Yardımseverlik	1	1	5,56
Toplam	3	3	18,68

Tablo 13'e göre *Kamplumbağa ile K*artal masalında 1 defa yüzde 5,56 oranla öz denetim, 1 defa yüzde 5,56 oranla sevgi, 1 defa yüzde 5,56 oranla yardımseverlik değeri işlenmiştir. Metinde kaplumbağanın öz denetim eksikliği şu ifadelerle geçmektedir:

> "Bir kartal görmüş o sırada. İmrenmiş onun uçmasına." (s. 53).

Metinde sevgi ve yardımseverlik değeri ise aşağıdaki ifadelerle geçmektedir:

> "Kartal ona uçamayacağını söylemiş. Kaplumbağa çok üsteleyince, kartal bu teklifi kabul etmiş." (s. 54).

Kaplumbağanın uçma isteği ve kartalın uyarılarına rağmen ısrarcı olması sonucu yaşadığı kötü deneyimi anlatan bu masalda, kaplumbağa uçma iradesine karşı öz denetim gösteremez. Masal böylelikle öz denetim eksikliğinin kötü sonuçlara yol açabileceğini ima eder.

Kartalın, kaplumbağayı uyararak ona zarar vermeyi istememesi, sevgi ve merhamet değerini yansıtır. Kartal, kaplumbağayı uyarmasıyla da yardımsever bir tutum sergiler. Ancak bu yardım dikkate alınmaz.

Kargayla Tilki

Masalın Konusu: Karga, tilkinin övgülerine kanarak akılsızca davranışta bulunur ve ağzındaki peynirden olur. Masal, her övücü söze inanılmaması gerektiğini ve kurnaz kişilere karşı akıllıca davranmayı anlatmaktadır.

Masalın İletisi: Karşısındakini överek onu kandırmaya çalışan kurnaz kişilere karşı dikkatli olmak gerekir.

Tablo 14
Kargayla Tilki Masalının Frekans Değerleri ve Yüzdelik Oranları

Kök Değerler		**f**	**%**
Saygı	1	1	5,56
Öz Denetim	1	1	5,56
Toplam	2	2	11,12

Tablo 14'e göre *Kargayla Tilki* masalında 1 defa yüzde 5,56 oranla dürüstlük, 1 defa yüzde 5,56 oranla özdenetim değerine yer verilmiştir. Bunun dışındaki sekiz değere dair herhangi bir bulgu masalda yer almamaktadır. Metinde öz denetim eksikliği ie ilgili cümleler şunlardır:

> "Karga bu sözlere çok bozulmuş. Sesinin olduğunu kanıtlayacakmış. Avazı çıktığı kadar gaklamış. Gak… Gaak… Gaaak…" (s. 59).

Dürüstlük değeri ise tilkinin yalan söylemesi ile ifade edilmiştir:

> "Aslında sizden kuşlar kralı olurmuş. Fakat ne yazık ki sesiniz yokmuş." (s. 59).

Tilki, kargaya sesinin çok güzel olduğu yalanını söyleyerek dürüstlükten uzak bir davranış sergilemiştir. Karga ise tilkinin yaptığı övgüye kapılarak öz denetim gösteremez ve akılsızca davranır. Ayrıca tilkinin kargayı kandırması da saygısız bir davranıştır.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Günümüzde bir toplum tarafından en ideal olarak kabul edilen davranış biçimlerini içeren değerlerin eğitimi ve önemi gittikçe artmakta ve farklı alanlarda yapılan birçok araştırmada masallar, değerler eğitimi açısından ele alınmaktadır. Aileler, eğitimciler, okullar ve birçok kurum ahlak ve değer eğitimi ile ilgili çalışmalar yapmaktadır. Bu kurumların en temel görevi ahlaki ve evrensel değerleri sonraki nesillere aktarmaktır. Böylece kendine ve topluma faydalı, mutlu, kendi ve toplum için iyi olanı seçen ve huzuru sağlayan bireyler yetişecektir. Bu saydıklarımızın çocuğa ve milletin diğer fertlerine aktarılmasıyla da değer problemi ortadan kalkacaktır.

Değerler eğitiminin önemli bir aracı olan masallar halkın acılarını, üzüntülerini, umutlarını, hayallerini ve mutluluklarını bir sonraki nesle aktararak dilsel ve kültürel bir miras bırakır. Çocuklara genellikle, "saygılı ol, yalan söyleme, israf etme" gibi öğütlerde bulunmak yerine, masallar aracılığıyla bu değerler daha etkili bir şekilde öğretilebilir. Masal kahramanlarının başına gelen olumlu ve olumsuz olaylar üzerinden çocuklarda kalıcı ve etkili öğrenme sağlanabilir. Eğitimin amacı olan kalıcı ve amaca uygun davranışın ortaya konulması sürecinde doğru masalların seçilmesi çocuğun bilişsel ve kişisel gelişimine olumlu etki edecektir.

Bu araştırmada kök değerler açısından ele alınan Ezop Masalları, başlangıçta şiirsel bir şekilde anlatılmış, daha sonra yazılı hâle getirilmiş öğretici tarzdaki sözlü ürünlerdir. Bu masallar toplum içindeki düzenden çok ahlaki ve evrensel değerleri insanlara idrak ettirmeyi ve benimsetmeyi hedeflemektedir. Araştırma sonucunda ele alınan on dört Ezop Masalı'nda her bir masalda geçen kök değerin sadece bir kez yer aldığı görülmüştür. Masallarda en sık değinilen değer ise öz denetim olmuştur. Öz denetim bireyin kendi duygu, düşünce ve davranışlarını kontrol etmesini yani kendi kendini disipline edebilmesini sağlayan bir süreçtir. Bu değerin Ezop Masalları'nda sıklıkla vurgulanması çocukluk döneminde öz denetimin yerleşmesi açsından oldukça önemlidir.

Ezop Masalları'nda öz denetimden sonra sıkça vurgulanan diğer değerlerin; dürüstlük, saygı, yardımseverlik, sabır ve sorumluluk olduğu görülmüştür. Kaplan ve Peker (2022) tarafından yapılan çalışmada Özbek masalları kök değerler açısından incelenmiş ve masallarda en çok geçen değer "sorumluluk" olarak ifade edilmiştir. Somuncu (2023) tarafından incelenen Hakas Masalları'nda en çok "yardımseverlik ve sevgi"; Özçelik tarafından incelenen Dede Korkut Masallarında en çok "sevgi, vatanseverlik, dostluk"; Bakırcı ve Katı (2023) tarafından incelenen Anadolu Efsaneleri'nde en çok "sevgi" değerinin yer aldığı görülmüştür. Düzyol vd. (2024) tarafından incelenen Anadolu masallarında ise en çok "yardımlaşma" değerine yer verilmiştir. Bu değerler bireyin başkalarıyla uyum içinde bir yaşam sürebilmesi, içinde bulunduğu topluma uygun davranışlar sergileyebilmesi ve toplum içinde takdir edilen, sevilen bir birey olabilmesi için büyük anlam taşımaktadır. Ezop Masalları'nda bu önemli değerlere sıkça yer verilmiş olması çocuklara değer öğretimi noktasında eğitimcilere katkı sunabilir.

Aydeniz (2021) tarafında yapılan araştırmada Muş yöresine ait masal ve efsaneler incelenmiş ve en fazla vurgu yapılan değerin "yardımseverlik" olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmada bu değeri sırayla "sevgi, dürüstlük, sabır, dostluk" takip etmektedir. Bulut ve Demirdöğen (2024) tarafından

incelenen Alanya masallarında en çok "sevgi" değerine yer verildiği görülmüştür. Ezop Masalları'nda da yaygın olarak ele alınan bu değerler farklı yörelere ait masallarda ortak değerlerin sıklıkla vurgulandığını ortaya koymaktadır. Bu nedenle hem ülkemizin hem de dünya ülkelerinin farklı şehirlerine ait masallarının değerler açısından incelenerek yaygın ve örgün eğitim kurumlarının programlarına dâhil edilmesi değer eğitiminde ciddi anlamda bir kaynak zenginliği oluşturacaktır. Nitekim Ercan ve Kıncal (2023) tarafından yapılan araştırmada değerler eğitimi açısından Türk ve Japon masalları incelenmiş ve sonucunda her iki millete ait masallarda ortak değerlere vurgu yapıldığı görülmüştür. Çakır (2022) tarafından yapılan çalışmada ise Kıbrıs ve Elazığ masalları değerler eğitimi açısından karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır. Kıbrıs masallarında en çok geçen değerler "yardımlaşma ve dayanışma, misafirperverlik, selamlaşma, şefkat ve merhamet, iyilik" olarak; Elazığ masallarında en çok geçen değerler ise "selamlaşma, misafirperverlik, şefkat ve merhamet, yardımlaşma, dayanışma" olarak tespit edilmiştir. Korkmaz ve Yorulmaz (2021) tarafından incelenen Grimm masallarında da en çok ele alınan değerin "sevgi, yardımseverlik ve şefkat" olduğu görülmüştür. Bu çalışmalar çocuklara değer öğretiminde farklı kültürlere ait masalların da kullanılabileceğini bize göstermektedir.

İncelenen Ezop Masalları'nda dikkat çekici olan bir diğer husus, masalların her birinde tek bir değer yerine aynı masalda birden fazla değerin vurgulanmış olmasıdır. Bu durum Ezop Masalları'nın değerler eğitimi açısından oldukça zengin bir veriye sahip olduğunu ve önemli bir materyal olduğunu göstermektedir.

Ezop Masalları'nın başrolünde hayvanların yer alıyor olması, çocuklar için bu masalları dikkat çekici hâle getiren bir diğer önemli unsurdur. Çocuklar dünyaya geldiği zamandan itibaren hayvanlara özel bir ilgi duymakta ve bu durum hayvan masallarının çocuklar tarafından daha çok sevilmesini sağlamaktadır. İçerisinde hayvanların yer aldığı masalları dinleyen çocuklar hayvanlar hakkında bilgi edinirken aynı zamanda masalda kendilerine verilmek istenen iletiyi de alırlar (Bakırcı, 2022). Bu durum hayvan temalı masalların değerler eğitiminde daha aktif kullanılabileceğini ortaya koymaktadır.

Ezop Masalları'nda yer alan kök değerler sadece olumlu davranışlar üzerinden değil, zaman zaman olumsuz davranışlar üzerinden de vurgulanmıştır. Bu durum Ezop masallarının değerler eğitiminde kullanılırken çocukların yaş gruplarını göz önünde bulundurarak dikkatli bir şekilde seçilmesini gerektirmektedir.

Değerler eğitimi açısından zengin içeriğe sahip olan masallar çocuğun ahlaki gelişimini olumlu etkilediği gibi dil gelişimine de katkı sunmaktadır. Masallarda yaygın olarak kullanılan sözcükler, deyimler, yöresel ifadeler çocukların sözcük dağarcığının gelişmesini sağlamakta ve çocuk bu sayede ana dilini daha doğru ve etkili bir biçimde kullanabilme imkânına sahip olmaktadır.

Eğitimde fırsat eşitliğinin bir gereği olarak özel eğitim ihtiyacı bulunan öğrencilerin değer eğitiminde masallardan yararlanılmalıdır. Ezop masalları gibi önemli değerlerin vurgulandığı farklı kültürlere ait masal kitaplarının görsel ve işitsel materyallerle zenginleştirilerek sunulması eğitimcilere kolaylık sağlayacağı gibi her çocuğun değer eğitiminden faydalanabilmesine olanak sağlayabilir.

Teknolojinin çok hızlı bir biçimde değişmesi ve gelişmesi eğitim ortamlarının çeşitlenmesini sağlamaktadır. Görsel medyanın önemli bir ürünü olan çizgi filmler özellikle okul öncesi dönemde yer alan çocukların dikkatini çeken önemli bir kitle iletişim aracıdır. Çocuklar çizgi filmlerde yer alan karakterlerle kendilerini özdeşleştirmekte ve onların sunduğu iyi ya da kötü davranış modellerinden etkilenmektedir. Önemli değerlerin vurgulandığı yerli ve yabancı masalları konu edinen çizgi film yayınlarının artması çocukların değer eğitimine önemli bir katkı sunabilir.

Özetle yapılan bu araştırma, Ezop Masalları'nın değerler eğitimi açısından zengin, çocuklar için dikkat çekici ve eğlenceli bir araç olduğunu ortaya koymuştur. Bundan sonra yapılacak bu tür çalışmalar, Türk ve dünya edebiyatının zengin kaynaklarını tanıtacağı gibi değerler eğitimi için kullanılabilecek materyal sayısını da artıracaktır.

Araştırmacıların Katkı Oranı

1. yazar %70 oranında, 2. yazar %30 oranında katkı sağlamıştır.

Çıkar Çatışması

Çalışmada çıkar çatışması oluşturabilecek herhangi bir durum olmadığını beyan ederiz.

Kaynaklar

Aydın, Z. M. (2010). Okulda değerler eğitimi. *Eğitime Bakış Dergisi, 18*, 16-19.

Aydın, Z. M., ve Akyol Gürler, Ş. (2014). *Okulda değerler eğitimi: Yöntemler, etkinlikler, kaynaklar*. Ankara: Nobel.

Aydeniz, S. (2021). Masal ve efsanelerde değerler eğitimi: Muş ili örneği. *Rumelide Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi, 23*, 636-659. https://doi.org/10.29000/rumelide.949511

Bayatlı, Y. N. (2009). *Irak Türkmenlerinin halk masalları*. Ankara: Berikan.

Bakırcı, N. (2022). Çocuk eğitiminde hayvan masallarının işlevi. *Türük Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi, 29*, 1-15.

Bakırcı, N., ve Katı, Y. (2023). Anadolu efsanelerinin on kök değer açısından incelenmesi. *Türük Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi, 32*, 13-32.

Bulut, S., ve Demirdöğen, E. (2024). Alanya'da derlenen çocuk masallarının değerler eğitimi açısından incelenmesi. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi, 16 (31)*, 872-896. https://doi.org/10.38155/ksbd.1420106

Çakır, R. (2022). Kıbrıs ve Elazığ masallarında yer alan toplumsal ve bilimsel değerlerin ward bağlantı yöntemiyle değerler eğitimi açısından incelenmesi. *International Journal of Turkish Education Sciences, 2022, 19,*, 411-432. https://doi.org/10.46778/goputeb.1064924

Çelgin, G. (1990). *Eski Yunan edebiyatı*. İstanbul: Remzi.

Düzyol, A.P., Karaoğlu, İ., Coşkun, M., Keskin, A. ve Uluçay, H. (2024). Anadolu masallarının değerler eğitimi açısından incelenmesi. *International Journal of Original Educational Research, 2(1),* 390-405.

Ercan, P., ve Kıncal, R. Y. (2023). Değerler eğitimi bağlamında Türk ve Japon masalları. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 9(2),* 382-401. https://doi.org/10.31592/aeusbed.1247268

İnal, A. A. (Ed.). (2024). *Aisopos masallar*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür.

Kaplan, P., ve Peker, S. (2022). Kök değerler eğitimi açısından Özbek masalları. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi, 2*, 426-444.

Karasar, N. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel.

Karatay, H. (2007). Dil edinimi ve değer öğretimi sürecinde masalın önemi ve işlevi. *Gazi Üniversitesi Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 5*(3), 463-477.

Kaya, D. (2010). *Ansiklopedik Türk halk edebiyatı terimleri sözlüğü.* Ankara: Akçağ.

Kaymakcan, R., ve Meydan, H. (2016). *Ahlak, değerler ve eğitimi*. İstanbul: Dem.

Kızıler, H., ve Canikli, İ. (2018). *Değerler eğitimi*. Karabük: Deneme.

Miles, M. B. and Huberman, A. M. (1994). Qualitative data analysis: An expanded sourcebook. (2nd Edition). SAGE Publications.

Millî Eğitim Bakanlığı. (2017). *Müfredatta yenileme ve değişiklik çalışmalarımız üzerine*. Ankara: MEB.

Özçelik, F. C. (2022). Dede Korkut hikâyelerindeki kök değerlerin incelenmesi. *Ahi Bilge Eğitim Dergisi (ABED), 3*(1), 63-82.

Phaedrus. (2000). Ezop masalları (T. Uzel, Çev.). İstanbul: Öteki Yayınevi.

Sapasağlam, Ö. (2020). Erken çocuklukta karakter ve değer eğitimi. Ankara: Pegem.

Somuncu, A. Ş. (2023). Kök değerler açısından Hakas masalları üzerine bir inceleme. *Kesit Akademi Dergisi, 9(*35), 207-229.

Türk Dil Kurumu. (2023). *Türkçe sözlük*. Ankara: TDK.

Turan, R., ve Ulusoy, K. (Eds.). (2019). *Farklı yönleriyle değerler eğitimi*. Ankara: Pegem.

Ulusoy, K., ve Arslan, A. (2014). *Farklı yönleriyle değerler eğitimi*. Ankara: Pegem.

Yaman, E. (2014). *Değerler eğitimi*. İstanbul: Akçağ.

Yener, M. (2024). *Ezop masalları.* İzmir: Tudem.

Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.

Yorulmaz, B., ve Korkmaz, N. (2021). Grimm masallarının içerdiği değerler açısından incelenmesi. *Asya Studies, 5(*18*)*, 189-200. https://doi.org/10.31455/asya.983632

Extended Abstract

Value is the entirety of the material and spiritual elements that a society regards as important in cultural, moral, religious, economic, social, and scientific aspects. The survival of a society is only possible if these values are passed down to future generations in a healthy manner. The best way to achieve this is through education. One of the main objectives of education is to raise individuals who respect societal values, adhere to moral and social norms, have a sense of responsibility, uphold their cultural and religious values, contribute to the community they live in, and are aware of their individual and social responsibilities. Fairy tales are widely used as a tool in teaching values to children. The fact that fairy tales are written in simple and understandable language, that values are conveyed through concrete characters, their entertaining and attention-grabbing nature, and their contribution to the development of children's imagination have made the use of fairy tales in values education very common. In recent years, the importance given to values education has increased in our country, and in this context, the Ministry of National Education has included ten core values in the curriculum. This study was prepared to determine to what extent these ten core values are present in Aesop's Fables, as identified by the Ministry of National Education. In this research, which used the document review method, fourteen Aesop's Fables were analyzed. The content analysis approach was applied in the analysis of the obtained data. As a result of the research, it was found that the most frequently addressed value in Aesop's Fables is self-discipline. Honesty, respect, helpfulness, patience, and responsibility are other core values that are commonly discussed in Aesop's Fables.

Introduction

This study was prepared to reveal to what extent the ten root values determined by the Ministry of National Education are included in Aesop's fables. Fourteen of the Aesop fables, first compiled by Demetrios Phalereus around 300 BC, were examined in the study. The document review method, one of the qualitative research methods, was used in the study. The content analysis approach was applied in the analysis of the obtained data. As a result of the research, it was seen that the most frequently mentioned value in Aesop's fables among the ten root values included in the curriculum of the Ministry of National Education is self-control. Self-control is a process that allows an individual to control their own emotions, thoughts and behaviors, that is, to be able to discipline themselves. The frequent emphasis of this value in Aesop's Fables is very important in terms of establishing self-control in childhood. Honesty, respect, helpfulness, patience and responsibility are other root values commonly discussed in Aesop's fables.

Aesop's Fables, which are examined in terms of root values in this research, are oral products in an educational style, initially told in a poetic way and later written down. These fables aim to make people comprehend and adopt moral and universal values rather than the order within the society.

This research has revealed that Aesop's Fables are a rich, eye-catching and entertaining tool for children in terms of values education. Such studies to be conducted from now on will introduce the rich resources of Turkish and world literature and will also increase the number of materials that can be used for values education.

Method

In the study, the document analysis method, one of the qualitative research methods, was used. With the document analysis method, written explanations about the values to be investigated in the study were carefully reviewed and the information in these materials was examined in detail (Yıldırım and Şimşek, 2005). An attempt was made to reach written materials such as articles, theses, and books related to the research topic. In the study, written materials related to the targeted values were examined.

Findings

It has been observed that after self-discipline, other values frequently emphasized in Aesop's Fables include honesty, respect, helpfulness, patience, and responsibility. In a study conducted by Kaplan and Peker (2022), Uzbek fairy tales were examined in terms of core values, and the most frequent value found in the tales was "responsibility." In the Hakassian Fairy Tales examined by Somuncu (2023), "helpfulness and love" were the most common values, while in the Dede Korkut Tales analyzed by Özçelik, the most frequently discussed values were "love, patriotism, and friendship." In the Anatolian Legends examined by Bakırcı and Katı (2023), the value most frequently addressed was "love." These values are significant for an individual to live in harmony with others, behave in ways that are appropriate to the community, and be a person who is appreciated and loved within society. The frequent inclusion of these important values in Aesop's Fables can contribute to educators in teaching values to children.

Conclusion, Discussion and Recommendations

Fairy tales, which are an important tool for value education, leave a linguistic and cultural legacy by transferring the people's pain, sorrow, hopes, dreams and happiness to the next generation. Instead of giving advice to children such as "be respectful, do not lie, do not waste", these values can be taught more effectively through fairy tales. Permanent and effective learning can be provided to children through the positive and negative events that happen to fairy tale heroes. Choosing the right fairy tales in the process of revealing permanent and purposeful behavior, which is the aim of education, will have a positive effect on the child's cognitive and personal development. In this research, Aesop's Fables, which are examined in terms of root values, are verbal products in an instructive style, initially told in a poetic way and later written down. These tales aim to make people comprehend and adopt moral and universal values rather than the order within the society. As a result of the research, it was seen that the most frequently mentioned value in the fourteen Aesop's Fables examined is self-control. Self-control is a process that allows the individual to control his/her own feelings, thoughts and behaviors, that is, to be able to discipline himself/herself. The frequent emphasis of this value in Aesop's Tales is very important in terms of establishing self-control in childhood. It has been observed that other values frequently emphasized after self-control in Aesop's Tales are honesty, respect, helpfulness, patience and responsibility. In the study conducted by Kaplan and Peker (2022), Uzbek tales were examined in terms of root values and the most frequently mentioned value in the tales was expressed as "responsibility". In the Khakas Tales examined by Somuncu (2023), the most frequently examined value was "helpfulness and love"; in the Dede Korkut Tales examined by Özçelik, the most frequently examined value was "love, patriotism, friendship"; and in the Anatolian Legends examined by Bakırcı and Katı (2023), the most frequently examined value was "love". These values are of great importance for the individual to live a life in harmony with others, to exhibit behaviors appropriate to the society he is in and to be an individual who is appreciated and loved in society. The frequent inclusion of these important values in Aesop's Fables can contribute to educators in terms of teaching values to children.

Another striking aspect of the Aesop's Fables examined is that instead of a single value in each of the tales, more than one value is emphasized in the same tale. This shows that Aesop's Fables have very rich data in terms of value education and are an important material.